

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Oppimistulokset nousuun – miten käännetään pitkään jatkunut osaamistason lasku?

15.9.2025

Perusopetuksen kehittämishankkeiden kokonaisuus

Peruskoulun tulevaisuustyö

- Pitkän aikavälin visio peruskoulun kehittämisestä
- Millaisia taitoja oppilaat tarvitsevat tulevaisuudessa? Miten peruskoulu voi tukea merkityksellistä elämää ja suomalaisen yhteiskunnan positiivista kehitystä globaalien murrosten keskellä?”
- Visioraportti vuoden 2025 lopussa

Oppimistulostyöryhmä

- Toimenpide-esitykset perusopetuksen kehittämiseksi ja oppimistulosten parantamiseksi
- Mitä tiedämme pitkään jatkuneesta perustaitojen oppimistulosten laskun syistä? Miten suunta saadaan kääntymään?”
- Analyysi kansallisesta tilanteesta 2025 lopussa, toimenpide-esitykset keväällä 2026

Väestökehitystyöryhmä

- Koulutusjärjestelmän, lainsäädännön sekä rahoituksen kehittäminen ja arvio etäopetuksen hyödyntämisen mahdollisuuksista ja muista innovatiivisista tavoista järjestää perusopetusta
- Miten varmistamme lasten oikeuden yhdenvertaiseen koulutukseen koko maassa, kun väestökehitys eriytyy alueiden ja kuntien välillä?”
- Esitys jatkotoimenpiteistä tammikuussa 2026

Hallituskauden toimet perusopetuksen kehittämiseksi

- Oppimisen tuen uudistus
- Tuntilisäykset perustaitoihin
- Tasa-arvoraha
- Työrauhan parantaminen mobiililaitteita rajoittamalla
- Valmistavan opetuksen lisäopetus, S2-uudistus

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Oppimistulostyöryhmän toiminta

15.9.2025

Oppimistulostyöryhmän toimikausi ja toiminta

- Asettamiskirjeessä työryhmän toimikausi on 1.4.2024 – 31.5.2026
- Työryhmä keskittyy oppimistuloskehitykseen, siihen vaikuttaviin tekijöihin sekä ratkaisuihin oppimistulosten nostamiseksi
- Analyysi nykytilasta sekä esitys tarvittavista kehittämistoimenpiteistä viimeistään 15.6.2026.
 - Työryhmän tulee pohtia esityksiä valtakunnallisella, paikallisella sekä koulun tasolla sekä huomioida kansalliskielet sekä vähemmistökielet.
 - Työryhmän esityksen tulee sisältää vaiheittain toteutettavia kehittämisvaihtoehtoja.

Oppimistulostyöryhmän toiminta

- Työryhmän tulee työnsä tueksi järjestää laajasti kuulemisia, joissa huomioidaan erityisesti opetushenkilöstön, tutkijoiden ja oppilaiden näkemykset tarvittavista toimenpiteistä oppimistulosten saamiseksi jälleen nousuun.
- Työryhmän tulee seurata myös alaan liittyvää kansainvälistä kehitystä.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnistää työryhmän työn tueksi tutkimusta, jonka kautta tavoitellaan todennettua tietoa oppimistulosten laskun syistä, oppimistulosten vahvistamisen kannalta menestyksellisistä pedagogisista menetelmistä sekä koulun toimintakulttuuriin ja johtamiseen liittyvistä hyvistä käytänteistä.
- Työryhmän työskentelyssä varmistetaan synergia peruskoulun tulevaisuustyön kanssa.

Taustalla tutkimusta ja kuulemista

- Tutkimustuloksia; oppimistuloskehitys, tasa-arvokehitys, hyvinvointi sekä näihin yhteydessä olevia tekijöitä (lähteitä: PISA, PIRLS, TIMSS, Karvi, yliopistot)
- Toteutettu selvitys oppimistuloskehityksestä ja tehdyistä politiikkatoimista pohjoismaissa
- Tutkimustulosten hyödynnettävyys johtopäätöksissä; mahdollisuudet ja rajoitteet – syy – seuraus –suhteen haaste
- Mediakatsaus julkisessa keskustelussa esiintyneistä syistä ja ratkaisuista
 - Yli 300 artikkelia ja uutista 3kk ajalta
- Kattava opettajakysely sekä koulutilaisudet; keskusteltu opettajien ja rehtorien näkemyksistä oppimisen ja opetuksen haasteista sekä ratkaisuista
 - Espoo, Tampere, Rovaniemi, Lappeenranta
 - Kokonaiskuva ja yhteinen näkemys kehittämisen suunnasta

Työryhmän toiminta 2024

2024	Teema	Esitykset
Huhtikuu (2.4.2024)	Järjestäytyminen	Oppimistuloskehityksen katsaus (PISA, PIRLS, TIMSS sekä Karvin tutkimukset) Tutkimushanke: EDUCA –lippulaiva hankkeen esittely (Marja-Kristiina Lerkkanen, JYU)
Toukokuu (27.5.2024)	Keskustelu oppimistulosten heikentymisestä	Mediakatsaukset (OKM, Valtiokonttorin analyysipalvelut) Tilastojen luotettavuudesta (KARVI) Opetushallituksen näkemykset oppimistulosten heikentymisen syihin ja perusopetuksen kehittämiseksi (OPH)
Syyskuu (2.9.2024)	Teema: Yhteiskuntakehitys ja oppimistulokset	Hallituksen toimet perusopetuksen vahvistamiseksi (OKM) Tutkimushanke: EU Horizon hanke (professori Mari-Pauliina Vainikainen, TAU) Tutkimushanke: KOTOPE-hanke (Tutkijatohtori Heidi Huilla)
Lokakuu (7.10.2024)	Teema: Opetussuunnitelma, muut ohjaavat asiakirjat	Tutkimus: Kouluilla on väliä hanke (Professorit Kirsi Pyhältö, Tiina Soini) Kirkkonummen kommenttipuheenvuoro (Eeva-Kaisa Ikonen) Tilannekatsaus OPH:n OPS-seurantatyöstä (OPH) Oppimisen tuen uudistuksen tilanne (OKM)
Marraskuu (11.11.2024)	Teema: Oppimiseen ja kouluun liittyvät ilmiöt	Opettajien näkemykset (Jaakko Salo, OAJ) Vanhempien näkemykset (Micaela Romantschuk, Hem och skola) Tutkimus: Mitä vuosi takarivissä opetti (Leea Lakka, Turun yliopisto)
Joulukuu (12.12.2024)	Teema: Yhteenveto ja järjestäytyminen alaryhmiin jatkotyöstöä varten	Yhteenvetoa syksyn kokouksista.- ohjeistus toimenpide-esitysten valmisteluun

Työryhmän toiminta 2025

2024	Teema	Esitykset
Helmikuu (3.2.2025)	Teema: Koulutuksen ja oppimisen arviointi	Valtakunnallisen Oppimaan oppimisen tutkimuksen ensitulokset (professori Mari-Pauliina Vainikainen TaY) KARVIN 6lk pitkittäistutkimus (Arviointiasiantuntija Matti Suomilampi, Karvi) Oppilasarviointi, OPS arviointikriteerit, Riia Palmqvist OPH
Maaliskuu (10.3.2025)	Teema: Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden erityiskysymykset Yhteiskuntakehitys – alaryhmän alustavien esitysten käsittely	Maahanmuuttajataustaisten nuorten osaaminen PISA -tutkimuksessa, Tutkijatohtori Jonna Pulkkinen, JyU Opetuskielen tukiopeus – ajankohtainen tieto uudistuksesta, Kieppi hankeen yleisesittely, Opetusneuvos Anssi Pirttijärvi, OKM Kieppi -hankkeen S2 alatyöryhmän kehittämis ehdotukset, Opetusneuvos Sanna Voipio-Huovinen, OPH Yhteiskunta ja rakenteet alatyöryhmän eteneminen ja yhteinen keskustelu, Opetusneuvos Tommi Karjalainen OKM
Huhtikuu (15.4.2025)	Teema: Osaamistakuu OPS ja ohjaus alatyöryhmän alustavien esitysten käsittely	Maaliskuun opettajakuulemisten anti (Opetusneuvos Pia-Kola Torvinen ja arviointiasiantuntija Jukka Marjanen) Opetussuunnitelma ja ohjaus alatyöryhmän eteneminen ja esitys toimenpide-ehdotuksiksi (Opetusneuvos Pia Kola-Torvinen) Osaamistakuun hallitusohjelmakirjaus ja esitys etenemisestä (Opetusneuvos Erja Vitikka)
Toukokuu (13.5.2025)	Teema: Koulun arki ja toimintakulttuuri Koulun arki alatyöryhmän alustavien esityksien käsittely	Toimintakulttuurin johtaminen – näkökulmana toiminnan kehittäminen ja yhteistyö huoltajien kanssa (Joutsenon koulun rehtori, Anu Urpalainen) Vanhempainbarometrin ennakkotuloksia (Vanhempainliitto, Saija Ohtonen-Jones) OKM ajankohtaiskatsaus; Oppiminen ja kouluhyvinvointi (Opetusneuvos Merja Mannerkoski) Koulun arki alatyöryhmän eteneminen ja esitykset toimenpide-ehdotuksiksi (Arviointiasiantuntija Jukka Marjanen) Ratkaisuehdotusten valmistelu alatyöryhmien ja sihteeristön esitysten pohjalta (Sihteeristö)
Kesäkuu (3.6.2025)	Työpaja: Alustavat ehdotukset toimenpide-esityksiksi	Työryhmä käsitteli ja jatkojalosti alaryhmien ehdotuksia

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Oppimistulokset ja koulutuspoliittiset toimet Pohjoismaissa ja Virossa 2010- luvulta 2020-luvun alkuun

Miten Suomi poikkeaa muista Pohjoismaista ja Virosta?

Nestori Kilpi ja Najat Ouakrim-Soivio 15.9.2025

Taustaa

Suomalaisessa, yleissivistävässä koulutusjärjestelmässä:

- ei tarkastusjärjestelmää,
- ei standardoituja oppimistulosten arviointeja
- oppimistuloksia arvioidaan kansallisesti (esim. perusopetuksessa otospohjaisilla oppimistulosarvioinneilla, (Karvi) ja lukiokoulutuksessa lukion päättötutkinnolla eli yo-kokeilla, (YTL)
- osana kansallista oppimistulosten arviointijärjestelmää myös kansainväliset vertailevat arvioinnit (IEA:n ja OECD:n arvioinnit).
- **HUOM!** Koulutusjärjestelmän arviointi eri asia kuin oppilaan oppimisen arviointi.

Oppimistulosten arviointi Suomessa (yleissivistävä koulutus) Velvoittavia opetuksen- ja koulutuksen järjestäjille

Kansalliset (kotimaiset) arvioinnit (Karvi/YTL)

YTL

Ainoa valtakunnallinen koko kohorttia koskeva "high stakes" koe
Ylioppilastutkinto)

Karvi (aiemmin OPH)

- oppimistulosten kehittymisen seuranta (<https://karvi.fi/>)

OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) KTL (konsortiot TY & HY, TK)

The Programme for International Student Assessment (PISA)

15-vuotiaiden nuorten avaintaidot. Kolmen vuoden välein tutkimuksen pääarviointialue (lukutaito, matematiikan osaaminen, luonnontieteellinen osaaminen) vaihtuu. (HUOM! Kansalliset optiot, englannin kieli mukaan 2025)

PIAAC ('Aikuisten PISA')

TALIS (*Teaching and learning international survey*)

IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) KTL

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study)

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study)

ICILS (International Computer and Information Literacy Study)

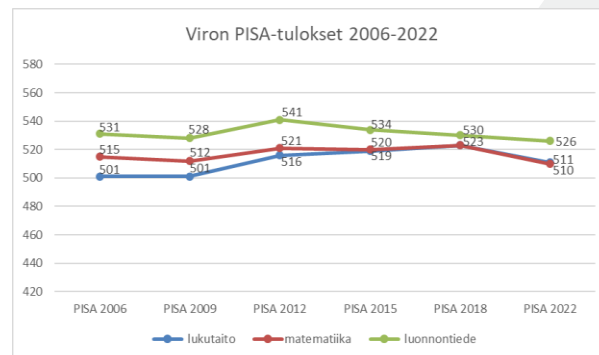
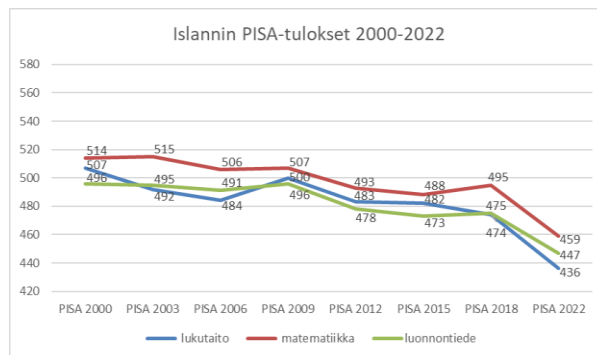
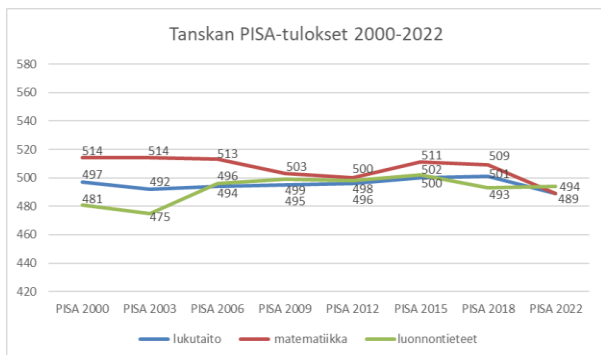
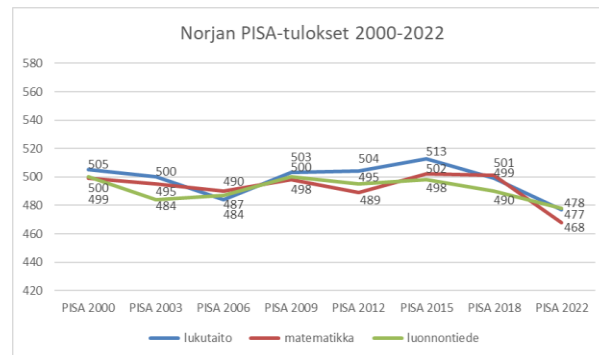
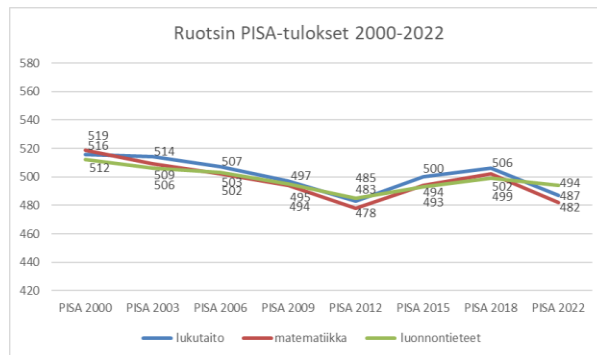
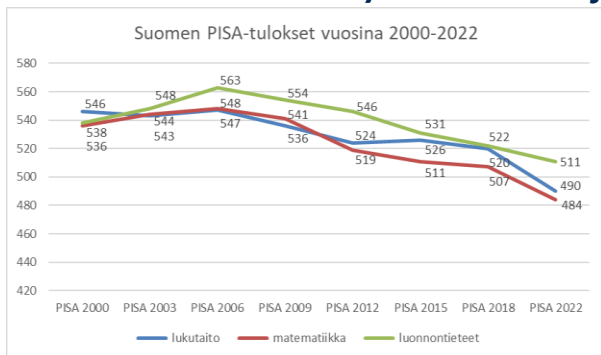
ICCS (International Civic and Citizenship Education Study)

Kansainvälisissä tutkimuksissa arvioidaan **4.- ja 8.-**

luokkalaisten lukutaitoa ja matematiikan sekä luonnontieteiden osaamista.

JYU SINCE 1863.

PISA-tulosten kehitys Suomessa ja vertailumaissa

- Tulokset laskussa pitkällä aikavälillä niin Suomessa kuin vertailumaissa kaikilla arviointialueilla: vuoden 2022 tulokset kaikilla arviointialueilla kaikissa vertailumaissa heikoimmat pl. luonnontieteet Tanskassa ja lukutaito Virossa
 - Etenkin Suomessa ja Islannissa pistemäärien lasku on ollut suurta verrattuna ensimmäiseen PISA-kierrokseen (useammalla arviointialueella yli 50 pistettä, Islannissa yli 70)
 - Kehitys erilaista eri maissa: Esim. Ruotsissa tulokset nousuun vuoden 2012 jälkeen, kunnes 2022 tulokset taas heikkenivät. Suomessa tulokset yhtä lukutaidon poikkeusta lukuun ottamatta vain laskeneet vuoden 2006 jälkeen. Missään maassa kehitys ei ole kuitenkaan ollut täysin lineaarista, vaan pistemäärissä on ollut sekä nousuja että laskuja.
- 2022: Virolla korkeimmat suorituspisteet lievistä laskusta huolimatta, Islanti suoriutui heikoimmin. Suomi luonnontieteissä Pohjoismaista paras - lukutaidossa ja matematiikassa Ruotsin ja Tanskan kanssa samalla tasolla. Norja suoriutui Islantia paremmin, mutta muita Pohjoismaita heikommin.

Näkemyksiä syistä vuoden 2022 PISA-tulosten taustalta

Sekä tekijöitä, joista on keskusteltu paljon julkisuudessa tai spekuloitu aiemman tutkimuksen perusteella, että tekijöitä, joista on myös selkeämpää tutkimusnäyttöä.

- Covid-19
- Sosioekonominen tausta
- Opettajien puute (Islanti, Viro)
 - Virossa erityisesti suurten kaupunkien ulkopuolella puute pätevistä opettajista, mikä hankaloittaa heikommin suoriutuvien oppilaiden tukemista
- Digitalisaatio
 - Koulu PISA-tutkimuksen mukaan digitalisoitunut OECD-maita enemmän, koulun ulkopuolinen elämä ei yhtä paljoa (Tanska)
 - Digitaalisten välineiden negatiivinen vaikutus työrauhaan (Ruotsi, Norja)
 - Digitaalisesta oppimisympäristöstä tapahtunut muutos on voinut vaikuttaa lukemisen vähenemiseen ja lukutaidon heikkenemiseen
 - Kysymys: Mittaako PISA:n lukutaidon tehtävät yhä oikeita asioita?
- Luokkaympäristön muutokset
 - Työrauha heikentynyt (Tanska)
 - Inklusiivisuus lisääntynyt: tuen saajien määrä luokissa kasvanut, yhä erilaisempia tuen tarpeita, suurempia osaamiseroja ja enemmän poissaoloja. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrä on kasvanut, mikä näkyy esimerkiksi kielitaidon eri tasoina. → Opettajien pitäisi pystyä vastaamaan yhä heterogeenisemmän joukon tarpeisiin.
- Tukevia tekijöitä
 - Kasvun asenne (Viro)
 - Koulutususkon (niin oppilailla, vanhemmilla kuin opettajilla) (Viro)
 - Suomessa koulutususkon puute, ja toisaalta oppilaat näyttävät valitsevan, mihin koulussa panostavat: tehtäviin, joilla ei ole merkitystä esimerkiksi oppilaan arvosanoille, ei panosteta oman tason edellyttämällä tavalla
- Yksinkertaisia vastauksia moniulotteisiin ongelmiin ei haluta eikä voida antaa. PISA vain yksi indikaattori.

Perustuu paneelikeskusteluun toukokuussa 2024: *How have the results from PISA been received in the Nordic countries?*

- Óskar Haukur Níelsson (Mennta- og barnamálaráðuneytið:n asiantuntija, Islanti)
- Fredrik Jensen (Oslo'n yliopiston tutkija, Norja)
- Maria Axelsson (Skolverketin PISA-asiantuntija, Ruotsi)
- Mari-Pauliina Vainikainen (Tampereen yliopiston professori, Suomi)
- Hjalte Meilvang (Børne- og Undervisningsministerietin tutkija, Tanska)
- Maie Kitsing (Yleissivistävän koulutuksen osaston ja ulkoisen arviointitoiminnan johtaja, Viro)

Pohjoismaiden ja Viron keskeisimmät koulutuspoliittiset uudistukset 2020-luvulla

- **Ruotsissa** noin 153 000 kelpoisen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, ja toisen asteen opettajan vaje vuoteen 2035 tultaessa. Rakenteellisia uudistuksia, joilla koulujen eriytymiskehitykseen voitaisiin puuttua.
- **Norjassa** koulutuspoliittiset uudistukset liittyneet opetussuunnitelmien uudistamiseen ja pedagogisten ratkaisujen kehittämiseen, esim. teknologiavälitteisen oppimisen kehittämiseen, mutta myös ns. rakenteellisiin ratkaisuihin, kuten opetussuunnitelmia koskevien ratkaisujen ja päätösten siirtämiseen paikalliselle tasolle tehtäviksi.
- **Tanskassa** kehitetty toimia, joilla oppilaiden oppimismotivaatiota (ja sen myötä oppimistuloksia) voitaisiin parantaa, panostettu matematiikan oppimiseen muun muassa kehittämällä käytännönläheistä ja ongelmaratkaisuun perustuvaa opetusta, ruutuajan vähentäminen varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.
- **Islannissa** toimia, joilla uudistetaan koulutuksen rahoitusta, kehitetään opettajien täydennyskoulutusta (erityisesti matematiikka ja luonnontieteet), kehitetään innostavia menetelmiä lukutaidon vahvistamiseksi ja vahvistetaan oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia.
- **Virossa** pitkäkestoisia ja laajoja koulupoliittisia toimia, kuten venäjän kielen poistaminen asteittain koulujen opetuskielenä ja oppivelvollisuuden laajentuminen syksystä 2025. Lisäksi käynnissä kehittämistoimia, joilla pyritään vahvistamaan oppilaiden oppimista ja osaamista sekä opetuksen laatua.

Maa	Milloin?	Mitä arvioidaan?	Mihin oppimistuloksia käytetään?
Ruotsi / uudistus 2025	Kansalliset kokeet 3., 6. ja 9. luokalla	3. luokalla kansalliset kokeet: ruotsi äidinkielenä tai toisena kielenä ja matematiikka. 6. luokalla kansalliset kokeet: edellisten lisäksi englannin kieli. 9. luokalla kansalliset kokeet: ruotsi tai ruotsi 2. kielenä, matematiikka ja englanti sekä yksi yhteiskunnallisista aineista (yhteiskuntaoppi, maantiede, historia, uskonto) ja yksi luonnontieteistä (fysiikka, kemia, biologia).	Yksilötasolla formatiivista ja summatiivista. Järjestelmätasolla summatiivista. 3.-6.-ja 9-luokilla kansalliset kokeet (summatiivisia), joiden tuloksia Skolverket seuraa kansallisesti (SIRSI-portaali).
Norja	Kartoitustesti 3. luokalla Kansalliset kokeet 4., 5., 8., 9. ja 10. luokalla	3. luokalla alkukartoituskokeet: luku- ja laskutaito, 5. ja 8. luokalla kansalliset kokeet: lukutaito (norja tai saame), englanti ja laskutaito. 9. luokalla kansalliset kokeet: lukutaito (norja / saame) ja laskutaito (samat kuin 8. luokalla). 10. luokalla kansallinen koe jostakin seuraavista: lukutaito (norja / saame), matematiikka tai englanti + suullinen koe yhdessä lukuaineessa.	Yksilötasolla dignostista, formatiivista ja summatiivista. Koulutusjärjestelmätasolla (= koulu- ja kuntatasolla sekä valtakunnallisesti tuloksia käytetään kehittämiskohteiden tunnistamiseen). Oma portaali, jonka avulla tuloksia mahdollista seurata.
Tanska / uudistuksia, tässä kuvattu lv 2025-2026	Kansalliset kokeet 2., 3., 4., 6., 7. ja 8. luokalla. Päätötkoe 9. tai 10. luokalla	Vuosiluokilla 2, 3, 4, 6 ja 8 lukutaidon (tanska) kansallinen koe. Vuosiluokilla 2, 4, 6, 7 ja 8 matematiikan kansallinen koe. 8. luokalla yksi taito- ja taideaineista (kotitalous, musiikki, käsityötä ja kuvataide). 9. luokalla päätötkoe , joissa viisi kaikille pakollista koetta: danska (suullinen ja kirjallinen), englanti (suullinen), matematiikka (kirjallinen) sekä fysiikan/kemian, biologian ja maantieteen (suullinen) yhdistelmäko. Lisäksi kaksi koetta, joista toinen luonnontieteellisistä ja toinen humanistisista aineista. Opetusministeriö päättää arviointikerroittain, mitkä oppiaineet tulevat näihin kokeisiin. 10. luokalla päätötkoe: yksi tai useampi seuraavista: danska, matematiikka, englanti, saksa/ranska ja fysiikka/ kemia.	Yksilö- ja luokkatasolla tasolla diagnostista, formatiivista ja summatiivista. Päätötkoe summatiivista, sillä tuottaa tietoa koulutusjärjestelmän toimivuudesta päätöksentekijöille.
Islanti / uudistuksia, 2025-2026 ->	Kansalliset kokeet 4., 6. ja 9. luokalla	4., 6. ja 9. kansalliset islannin ja matematiikan kokeet.	Yksilötasolla dignostinen, formatiivinen ja summatiivinen. Järjestelmätasolla arviointi formatiivista ja summatiivista.
Viro	Kansalliset kokeet 3., 4., 6. ja 7. luokalla Päätötkoe 9. luokalla	3. luokalla kansalliset kokeet: viro/venäjä ja matematiikka, 4 ja 7. luokalla kansalliset kokeet: luonnontiede, 6. luokalla kansalliset kokeet: viro/viro 2. kielenä/venäjä ja matematiikka 9. luokalla päätötkoe : viro kieli ja kirjallisuus/viro 2. kielenä, matematiikka ja vapaavalintainen aine.	Virossa yksilötasolla formatiivista ja summatiivista. Järjestelmätasolla formatiivista ja summatiivista, paitsi 9.lk:n päätötkoe , joka summatiivinen.

Oppimistulosten vaikutus (koulutus)poliittisiin toimiin ja tehtyjen toimenpiteiden seuraaminen

- Yhteistä asiantuntijoiden vastauksissa oli, että politiikkatoimia ei verrokkimaissa toteuteta ainoastaan PISA-tulosten seurauksena, siksi ei myöskään ylimääräisiä tai erillisiä toimenpiteitä ole tehty PISA-tulosten parantamiseksi.
- Kyse onkin ennen **kaikkea siitä, mitä kansalliset ja kansainväliset oppimistulosarvioinnit yhdessä kertovat** oppilaiden osaamiskehityksestä, ja miten pidempikestoisia kehittämistoimia on suunniteltu toteutettavaksi niin, että esimerkiksi oppilaiden luku- ja laskutaitoa saadaan parannettua.
- **Virolaisten, ruotsalaisten ja tanskalaisen** asiantuntijan vastauksista kuitenkin nousee muutama konkreettinen esimerkki, miten viimeisimmät PISA 2018- ja 2022-tulokset ovat vaikuttaneet koulutuspoliittisten päätösten valmisteluun ja toimeenpanoon.
 - **Ruotsissa** opetussuunnitelmaan muutoksia (sosioemotionaalisten taitojen painottaminen), lisäresursseja kouluille, jossa paljon maahanmuuttajataustaisia ja opettajakoulutuksen lisääminen ja arviointiuudistus vuonna 2025
 - **Tanskassa** linjauksia digitaalisten laitteiden käytöstä tanskalaiskouluissa.
 - **Virossa** koulujen siirtyminen vironkieliseen opetukseen, mihin PISA-tulokset olivat vaikuttamassa.

- **Valtakunnallisista suosituksista:** Hyvän puhuminen koulutuksesta: Laajan yhteiskunnallisen arvokeskustelun virittäminen koulun tehtävästä, opetuksen ja opetustyön arvostuksesta ja koulutuksen tarpeellisuudesta tulevaisuudessa. Oppilas- ja koulutason suosituksiin:
 - Myönteisten opiskeluasenteiden, oppimisen mielekkyyden ja opiskelumotivaation tukeminen mahdollisimman varhain ja monin eri tavoin, kodin ja koulun yhteistyönä.
 - Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen koulunkäynnin ja opiskelun merkityksen kirkastamiseksi.
 - Monikielisen viestinnän kehittäminen kaikkien huoltajien tavoittamiseksi, esimerkkinä koulun tiedotteet tai verkkosivut.
- Muiden Pohjoismaiden kokemuksista on opittavissa, että muista koulutusjärjestelmistä ja toisenlaisista konteksteista ei kannata suoraa lainata esimerkiksi hyviä käytänteitä. Sen sijaan kannattaa suosia tutkimukseen perustuvia toimenpide-ehdotuksia.
- Opettajien perus- ja täydennyskoulutukseen käytettävien resurssien (aika- ja raha) turvaaminen. JA Opettajien täydennyskoulutusjärjestelmän kehittäminen systemaattisemmaksi, jotta kaikki opettajat saavat tarvittavat ajantasaiset tiedot ja taidot.
 - Tämä vaikuttaa oikeastaan kaikkiin loppuihin oppilas- ja koulutason suositusten toteuttamiseen sekä suureen osaan valtakunnallisten suositusten toteuttamisesta.

- Monissa Pohjoismaissa, kuten Ruotsissa ja Tanskassa, oppilaan arviointia on kehitetty siten, että se tuottaa tietoa oppilaiden sen hetkisestä osaamistasosta, auttaa konkretisoimaan tulevia osaamistavoitteita ja tukee opettajien arviointityötä. Oppilaan arviointia perusopetuksessa tulisi kehittää seuraavasti:
 - Opetettaville oppiaineille rakennettaisiin valtakunnallinen tehtäväpankki, josta koulut ja opettajat voisivat tilata eri oppiaineiden arviointiin riittävän erottelevia tehtäväsarjoja oppilaidensa osaamistason määrittelemiseksi. Tehtäväsarjat perustuisivat opetussuunnitelmassa määriteltuihin oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin ja sisältöihin 6. vuosiluokan ja perusopetuksen päättyessä. Tehtäväsarjat arviointiohjeineen ohjaisivat opettajia yhdenmukaisempaan arviointikriteereiden käyttöön, minkä lisäksi ne konkretisoisivat oppilaille ja heidän huoltajilleen eri oppiaineissa edellytettävää osaamistasoa. Tehtäväsarjojen käyttö, samoin kuin oppilaiden saamat pisteet, olisivat vain opettajien itsensä käytössä, jotta niitä ei olisi mahdollista käyttää koulujen väliseen vertailuun tai rankinglistojen laatimiseen.
 - Nykyisissä arviointinormeissa olevaa kompensatioperiaatetta täsmennettäisiin niin, että sitä tulkittaisiin valtakunnallisesti yhdenmukaisesti.
 - Oppilaiden osaamista matematiikassa, äidinkielessä ja kirjallisuudessa sekä A1-kielessä arvioitaisiin systemaattisesti 7. luokan keväällä tai 8. luokan syksyllä. Näin opettajat sekä oppilaat ja heidän huoltajansa saisivat hyvissä ajoin ennen perusopetuksen päättövaihetta käsityksen oppilaan sen hetken osaamistasosta, minkä lisäksi oppilaan edistymistä on mahdollisuus seurata em. perustaitoja edellyttävissä oppiaineissa.

Suosituksset

Oppilas- ja koulutason suositukset

- Myönteisten opiskeluasenteiden, oppimisen mielekkyyden ja opiskelumotivaation tukeminen mahdollisimman varhain ja monin eri tavoin, kodin ja koulun yhteistyönä.
- Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen koulunkäynnin ja opiskelun merkityksen kirkastamiseksi.
- Monikielisen viestinnän kehittäminen kaikkien huoltajien tavoittamiseksi, esimerkkinä koulun tiedotteet tai verkkosivut.
- Perustaitojen (lukeminen, kirjoittaminen, laskeminen) opiskelun tukeminen, sillä ne luovat vahvaa perustaa muiden aiheiden ja eri oppiaineiden oppimiselle.

- Oppilaiden erilaisten lähtökohtien (esimerkkinä kieliryhmät, sukupuolet ja kodin tuki opiskelulle) huomioon ottaminen ja tukeminen oppimisessa esimerkiksi käyttämällä joustavia tapoja järjestää läksykerhoja, joissa voidaan opiskella ja harjoitella myös perustaitoja
- Koulun opetuskielen ja oppilaan oman äidinkielen oppimisen tukeminen.
- Oppimista edistävien oppimisstrategioiden harjoittelu osana opiskelua ja työskentelyä.
- Ongelmanratkaisutaitoja, projektioppimista ja tutkivaa oppimista tukevien opetusmenetelmien käytön lisääminen kehittämällä opettajien osaamista esimerkiksi opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen kautta.
- Eri oppiaineiden arviointikriteereiden (6. vuosiluokan päätteeksi ja perusopetuksen päättövaiheessa) kuvaaminen oppilaalle ja hänen huoltajalleen niin, että eri arvosanoihin vaadittava osaamisen taso, ts. tiedot ja taidot, konkretisoituisivat nykyistä paremmin.

Valtakunnalliset suositukset

- Hyvän puhuminen koulutuksesta: Laajan yhteiskunnallisen arvokeskustelun virittäminen koulun tehtävästä, opetuksen ja opetustyön arvostuksesta ja koulutuksen tarpeellisuudesta tulevaisuudessa.
- Koulutuspaneelin perustaminen: Yhteistyöfoorumi, jossa tutkijat, virkamiehet ja poliitikot keskustelevat koulutuspolitiikasta, tutkimustiedon hyödyntämisestä ja tutkimustiedon jakamisesta kentälle.
- Eri alojen tutkijoiden sisällyttäminen opetuksen ja koulutuksen kehittämistä valmisteleviin valtakunnallisiin työryhmiin monenlaisten näkökulmien saamiseksi.
- Julkisessa keskustelun painopisteen siirtäminen PISA-tuloksista myös muihin kansainvälisiin ja kansallisiin oppilaiden osaamista osoittaviin arviointeihin.
- PISA-tutkimusten lisäksi IEA:n kansainvälisten vertailevien arviointien ja kansallisten oppimistulosarviointien hyödyntäminen paremman kokonaiskuvan saamiseksi: esimerkiksi TIMSS- ja PIRLS-tutkimukset ovat opetussuunnitelmaperusteisia ja ne antavat mahdollisuuden seurata jo 4.-luokkalaisten osaamista sekä koulujen sisäisiä (eli luokkien välisiä) oppimiseroja.
- Oppimistuloksiin perustuvien politiikkasuositusten sisällyttäminen osaksi arviointiraportteja.
- Pitkittäistutkimusten käynnistäminen esimerkiksi oppilaiden perustaitojen kehittymisestä, hyvinvoinnin merkityksestä oppimistuloksille sekä asenteiden ja motivaation yhteydestä osaamiseen.

Suosituksset

- Monitieteisen ja yhteiskuntapoliittisen tutkimuksen käynnistäminen, jotta voidaan analysoida laaja-alaisesti syitä koulujen välisten erojen kasvuun Suomessa.
- Muiden Pohjoismaiden kokemuksista on opittavissa, että muista koulutusjärjestelmistä ja toisenlaisista konteksteista ei kannata suoraa lainata esimerkiksi hyviä käytänteitä. Sen sijaan kannattaa suosia tutkimukseen perustuvia toimenpide-ehdotuksia.
- Valtakunnallisen tutkimusportaalin luominen (vrt. Norja) myös Suomen opetus- ja kulttuuriministeriön sivuille helpottamaan meneillään olevien ja jo päättyneiden kehittämishankkeiden ja siihen liittyvän tutkimuksen seuraamista.
- Kehitetään uusia tutkimusperusteisia malleja, joilla eri ryhmien välisiä oppimiseroja pyritään kaventamaan kouluopetuksessa.
- Opetusajan lisääminen tarpeen mukaan maahanmuuttajataustaisille oppilaille.
- Opettajien perus- ja täydennyskoulutukseen käytettävien resurssien (aika- ja raha) turvaaminen.
- Opettajien täydennyskoulutusjärjestelmän kehittäminen systemaattisemmaksi, jotta kaikki opettajat saavat tarvittavat ajantasaiset tiedot ja taidot.
- Digitaalisten välineiden pedagogisen käytön kehittäminen osana opettajien perus- ja täydennyskoulutusta.
- Asunto- ja kaavoituspolitiikkaan vaikuttaminen etenkin suurissa kaupungeissa koulujen eriytymiskehityksen hillitsemiseksi.
- Lähikouluperiaatteen tukeminen, jolloin koulujen sosioekonominen tausta pysyisi mahdollisimman monimuotoisena.

Kiitos!

Julkaisu löytyy alla olevista linkeistä.

Suomeksi: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0515-7>

Ruotsiksi: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0637-6>

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Mitä tutkimusaineistot kertovat oppimistulosten laskun syistä?

Jukka Marjanen, Karvi
15.9.2025

Oppimistulosten lasku (Y)

Laskun syy (X)

Oppimistulosten nousu

Interventio/politiikan muutos tms. (keino)

- Teemme "kausaatiovääntämiä" (vääntämiä syy-seuraussuhteista):
 - Digitalisaatio **aiheuttaa** oppimistulosten laskua.
 - Resurssien väheneminen **heikentää** oppimistuloksia.
 - JA
 - **Jos** oppilaat lukisivat enemmän, **niin** oppimistulokset paranisivat.
 - **Jos** parannetaan luokkien työrauhaa, **niin** tulokset lähtevät nousuun.
-
- Vaikuttavuuden arvioinnissa **tarkastellaan aina muutosta**. Usein myös **muutosketjuja**, jossa yhden muutoksen ajatellaan johtavan toiseen.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kausaatiotutkimuksen edellytyksiä

Kausaatiopäätelmien/-väittämien edellytyksiä

1. (Tulee olla aineistoa ratkaisusta ja ongelmasta (X ja Y))

2. Yhteys (empiirisesti havaittava, korrelaatio tms.)

- Y kasvaa/laskee X:n kasvaessa/laskiessa, (tai ainakin X ja Y esiintyvät yhdessä)
- Korrelaatio on kausaation välttämätön muttei kuitenkaan riittävä ehto: Esim. pituus ja paino korreloivat, mutta kausaatiota tuskin on → Jos haluaa pidempiä ihmisiä, ei välttämättä kannata kohdistaa interventioita painon lisäämiseen

3. Ajallinen järjestys

- X:n tulee edeltää Y:tä, jotta X voisi aiheuttaa Y:n
- (Ajallinen järjestys ei voi mennä toisinpäin)

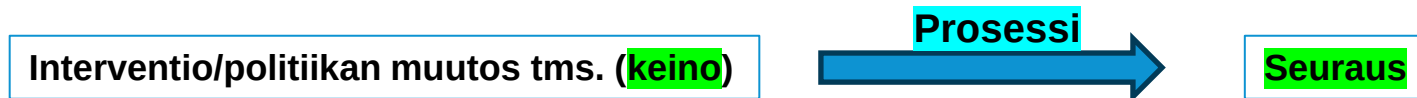
4. **Vaihtoehtoisten selitysten poissulkeminen**

- Yhteys X:n ja Y:n välillä ei saa aiheutua muista muuttujista, jotka korreloivat sekä X:n että Y:n kanssa (esim. yhteys jäätelönsyönnin ja hukkumiskuolemien välillä)
- Valikoitumisefekti:
 - Itsenäinen työskentely on positiivisesti yhteydessä oppimistuloksiin → Luokissa, joissa on osaavimmat oppilaat, voidaan työskennellä itsenäisemmin → Voidaanko sanoa, että itsenäinen työskentely tuottaa parempia oppimistuloksia?

5. **Vaikutusmekanismi**

- Vähintäänkin uskottava teoria vaikutusmekanismista on oltava olemassa
- Esim. sukupuoli ei sinänsä aiheuta eroja oppimistuloksissa, vaan jokin muu, mikä on yhteydessä sukupuoleen → Tämä mekanismi tulisi selvittää, jotta voitaisiin tehdä kunnollisia kehittämissuosituksia (asenteet, kypsyminen, tms.)
- **Määrällinen aineisto ei (koskaan?) voi yksin vastata tähän! Laadullinenkaan ei mitenkään automaattisesti!**

Kaksi lähestymistapaa

1. Varianssilähtöinen

- Pyritään poissulkemaan muut selitykset kuin X (kontrolloidaan muiden muuttujien paitsi X:n vaihtelua)
- Esim. satunnaistettu koe
- Tyypillisesti (muttei aina) määrällinen lähestymistapa
- Vaikutusmekanismi jää (yleensä) selvittämättä

2. Prosessilähtöinen

- Keskitytään nimenomaan vaikutusmekanismeihin: Pyritään selittämään, miksi/miten X aiheuttaa muutoksen Y:ssä.
- Esim. ("Pattonilainen") kehittävä arviointi tai realistinen arviointi (Pawson & Tilley)
- Tyypillisesti laadullinen aineisto (mutta esim. realistinen arviointi ei rajoitu laadulliseen)
- "Aineistoltaan" usein pienempi ja paikallisempi → Yleistettävyyys?

Kausaatiotutkimuksen ”ideaali” (?): Satunnaistetut kokeet (RCT)

1. **Koeryhmä ja verrokkiryhmä** (voidaan tarkastella intervention yhteyttä muutokseen)
2. **Ryhmien satunnainen valinta** (”väliintulevien” muuttujien, eli vaihtoehtoisten selittäjien poistaminen)
3. **Interventio** (ajallinen järjestys)
4. **Usein myös alku- ja loppumittaus**

Valikoitumisen estäminen (satunnaistetut ryhmät) ja tutkittavan muuttujan manipulaatio (interventio) → Varsin rajoitettu tilanne → Tutkitaan kuinka vastemuuttajat (esim. oppimistulokset) muuttuvat, kun riippumatonta muuttujaa manipuloidaan (esim. opetusmenetelmää) muutetaan, ja **kaikki muu pysyy (enemmän tai vähemmän) ennallaan**

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Evidence- informed policy

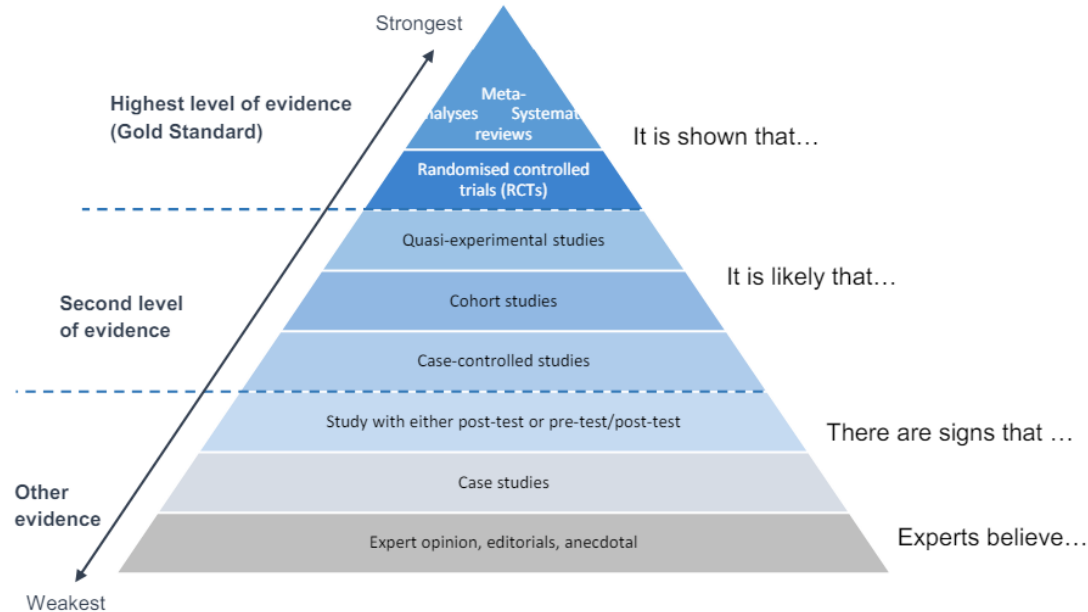
Evidence-informed policy

Euroopan Unionin neuvoston määritelmiä: (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9801-2024-INIT/en/pdf>)

- The term ‘**evidence**’ refers to **information that is systematically and scientifically collected, analysed, and evaluated** to inform policy design, policy development, programme implementation, evaluation, and practice. This evidence can come from **various sources and take different forms** including research, monitoring, evaluation, systematic reviews, quantitative and qualitative validated data, practical experience and expert consensus. For the purposes of these conclusions, the focus is put on evidence derived from research and data.
- ‘**Evidence-informed policy** and practice in education and training’ can therefore be defined as collecting, combining and evaluating **multiple reliable sources of information, including the best available and most relevant evidence from research and/or data**, as a step towards improving policy and practice in education and training.
- While **evidence from research and/or data** should play a vital role in policy-making and practice in education and training, a nuanced interplay of other key considerations needs to be taken into account. These encompass **personal and professional experiences, values, norms, practical reasoning, stakeholder perspectives, technical expertise, contextual knowledge, and political, social and economic considerations**. The term ‘**evidence-informed**’ therefore describes policy-making and practice in education and training better than the term ‘**evidence-based**’.

Tiedon ”vahvuuden” luokittelua

Figure 1. Evidence Hierarchy

https://www.facs.nsw.gov.au/_data/assets/pdf_file/0007/789163/What-is-an-Evidence-Hierarchy.pdf

	Tutkimusnäytön vahvuus	Tutkimusasetelma
Taso 0	Ei riittävää tutkimusnäyttöä	Asiantuntijoiden näkemykset, haastattelut ja kyselytutkimukset toimenpiteen kohteena olevalle ryhmälle - Ei vertailuryhmää - Tutkimuksessa ei tehdä väittämiä syy-seuraussuhteista
Taso 1	Vähäinen	Kohorttiaineistoja käyttävät kontrollitutkimukset - Vertailuryhmä rakennetaan aineistosta - Regressiot - Samankaltaistaminen¹ (sis. synteettinen vertailuryhmä)
Taso 2	Kohtalainen	Luonnolliset koeasetelmat (kvasikokeellinen tutkimusmenetelmä) - Vertailuryhmä on olemassa, sillä toimenpide on vaiheistettu (DID, erot-eroissa-menetelmä²) - Tutkimuskohteeseen liittyy rajapinta, jota kohde ei voi manipuloida (RD, ns. epäjatkuvuusmenetelmä³) - Tapahtuu ennakoimaton politiikkamuutos osalle tutkimusjoukkoa (IV, instrumenttimuuttujamenetelmä)
Taso 3	Vahva tutkimusnäyttö	Satunnaistetut kenttäkokeet/ kontrolloidut kokeet Vertailuryhmä muodostuu, kun toimenpiteen kohdejoukko jaetaan satunnaisesti koeryhmään ja verrokkiryhmään Vaatii tarkkaa suunnittelua (kokeilulain säädännössä) Vastaa rajattuihin ja tarkkaan määriteltyihin kysymyksiin

Taulukko 1. Tutkimusasetelma ja toimenpiteiden vaikuttavuudesta saatavan tutkimusnäytön vahvuus.

Nieminen, Kanninen ja Karhunen (2020)

https://whatworksgrowth.org/wp-content/uploads/14-03-20_About_our_Reviews.pdf

Box 2: The Scientific Maryland Scale

Level 1: Correlation of outcomes with presence or intensity of treatment, cross-sectional comparisons of treated groups with untreated groups, or other cross-sectional methods in which there is no attempt to establish a counterfactual. No use of control variables in statistical analysis to adjust for differences between treated and untreated groups.

Level 2: Comparison of outcomes in treated group after an intervention, with outcomes in the treated group before the intervention ('before and after' study). No comparison group used to provide a counterfactual, or a comparator group is used but this is not chosen to be similar to the treatment group, nor demonstrated to be similar (e.g. national averages used as comparison for policy intervention in a specific area). No, or inappropriate, control variables used in statistical analysis to adjust for differences between treated and untreated groups.

Level 3: Comparison of outcomes in treated group after an intervention, with outcomes in the treated group before the intervention, and a comparison group used to provide a counterfactual (e.g. difference in difference). Some justification given to choice of comparator group that is potentially similar to the treatment group. Evidence presented on comparability of treatment and control groups but these groups are poorly balanced on pre-treatment characteristics. Control variables may be used to adjust for difference between treated and untreated groups, but there are likely to be important uncontrolled differences remaining.

Level 4: Comparison of outcomes in treated group after an intervention, with outcomes in the treated group before the intervention, and a comparison group used to provide a counterfactual (i.e. difference in difference). Careful and credible justification provided for choice of a comparator group that is closely matched to the treatment group. Treatment and control groups are balanced on pre-treatment characteristics and extensive evidence presented on this comparability, with only minor or irrelevant differences remaining. Control variables (e.g. OLS or matching) or other statistical techniques (e.g. IV) may be used to adjust for potential differences between treated and untreated groups. Problems of attrition from sample and implications discussed but not necessarily corrected.

Level 5: Reserved for research designs that involve randomisation into treatment and control groups. Randomised control trials provide the definitive example, although other 'natural experiment' research designs that exploit plausibly random variation in treatment may fall in this category. Extensive evidence provided on comparability of treatment and control groups, showing no significant differences in terms of levels or trends. Control variables may be used to adjust for treatment and control group differences, but this adjustment should not have a large impact on the main results. Attention paid to problems of selective attrition from randomly assigned groups, which is shown to be of negligible importance.

Mutta... (Evidence-informed kritiikkiä)

- Onko kaikista olennaisista oppimistulosten laskun syistä tai mahdollisista interventioista olemassa riittävästi ”vahvan evidenssiluokituksen” saavaa tutkimusta?
- Voidaanko tällaista ”vahvaa” tietoa ylipäänsä tuottaa kaikista aiheista? Millä aikavälillä tietoa voidaan saada, ja millä resursseilla ”vahvan” tiedon tuottaminen on mahdollista?
- Pitääkö toteutettavien toimenpiteiden rajoittua vain sellaisiin, joista on saatavilla ”vahvaa” tietoa? Jäävätkö monet järkevät toimenpiteet pois työkalupakista, koska niiden vaikuttavuuden todentaminen on hankalaa? (vrt. työllisyystoimet ja valtiovarainministeriön laskelmat niiden vaikutuksista)
- Onko satunnaistetuista koeasetelmista (RCT) saatu tieto yleistettävää tai validia?
 - Esim. realistinen arviointi: **”Mikä toimii kenelle, miksi ja missä olosuhteissa?”**
- Saadaanko riittävästi tietoa vaikutusprosesseista? Onko intervention muokkaaminen/parantaminen mahdollista saadun tiedon perusteella? (Jos tietoa prosessista ei saatavilla)

Table 1.1. A matrix of evidence to identify priority issues and select interventions

	Qualitative research	Observational studies			Experimental studies		Systematic review ^d
		Survey ^a	Case-control study	Cohort study	Randomized controlled trial	Quasi-experimental study ^b	
Research question							
Questions related to selecting interventions							
Effectiveness Does doing this work better than doing that?			+	+	++	+	+++
Process How does it work?	++	+			+	+	+++
Value/importance Does it matter?	++	++					+++
Safety Will it do more good than harm?	+		+	+	++	+	+++
Resource use How much does it cost?		++					+++
Cost-effectiveness Are the benefits worth the extra costs?					++		+++
Equity What impact does it have on health equity?		+	+	+	++	+	+++

Table 1.1. A matrix of evidence to identify priority issues and select interventions

Research question	Qualitative research	Observational studies			Experimental studies		Systematic review ^d
		Survey ^a	Case-control study	Cohort study	Randomized controlled trial	Quasi-experimental study ^b	
Acceptability Is it acceptable to key stakeholders, e.g. users, health-care providers?	++	+					+++
Feasibility Is it feasible to implement?	++	++			+	+	++
Appropriateness Is it the right intervention for these people?	++	++					++
Satisfaction Are users, providers, and other stakeholders satisfied with the intervention?	++	++	+	+	+	+	+

Source: adapted from Table 1 in Petticrew and Roberts 2003 (31) and Box 4 in Nutley et al. 2013 (29), with additional questions based on those included in the GRADE Evidence to Decision frameworks (35).

^a These are also known as cross-sectional studies.

^b Quasi-experimental studies are those where the investigator lacks full control over the allocation and/or timing of intervention but nonetheless conducts the study as if it were an experiment, allocating subjects to groups (36).

^c Various types of systematic reviews exist, e.g. rapid reviews, scoping reviews, mixed method reviews, overviews, qualitative reviews. While a systematic review of RCTs (with or without a meta-analysis) is most appropriate for questions of effectiveness, other types will be more appropriate for other types of questions. For example, where the use of qualitative evidence is appropriate for a particular question, a qualitative review or mixed methods review will be most appropriate.

Kritiikistä huolimatta...

- Kerätäänpä mitä tahansa aineistoa (laadullista tai määrällistä), kausaation osoittamiseen liittyvät pulmat pitäisi pyrkiä ratkaisemaan tavalla tai toisella, jotta voimme tehdä mielekkäitä ja uskottavia politiikkasuosituksia
- **Riittääkö jonkun ryhmän mielipide kausaatiosta (ainoana tai merkittävimpänä todisteena), vai vaaditaanko enemmän?**
- **Riittääkö pelkkä asiantuntijoiden kuuleminen, ilman (interventio-)tutkimusta?**
- ”Heikkokin” tieto on parempi kuin olla kokonaan ilman tietoa,...
- ...mutta siitä huolimatta **evidenssin vahvuus on syytä tehdä läpinäkyväksi!** (vrt. En haluaisi mennä pilkkimään, jos ainoa ja paras tieto jään paksuudesta on viime kuulta.)

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kiitos!

OPPIMISEN ESTEET LUOKKAHUONEESSA

ELI MIKÄ KOULUN ARJESSA
SELITTÄÄ LUKIJUUDEN
RAKENTUMISTA

FT Leea Lakka, Itä-Suomen yliopisto

Mitä on pakko oppia -hanke

KONEEN SÄÄTIÖ

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

KOULUETNOGRAFIN
NÄKÖKULMASTA
LUKUTAIDON
LASKUA SELITTÄÄ
MONI SEIKKA.

KOULUSSA

- Luokkahuoneessa työskennellään koko ajan muiden keskellä.
 - Koulujen ja alueiden välinen segregatio; ryhmäjakojen osuvuus; ryhmäkoko.
 - 2020-luvun puitteet sallivat yhä vaivattomammin helpolla pääsemisen. Ne myös selittävät sen, miksi helpolla pääseminen houkuttelee tekstien äärellä.
 - Algoritmin seulomien sisältöjen valikoituneisuus; audio.
 - Netissä pyöriminen digilaitteilla; tekoäly; pseudokirjoittaminen.
 - Koulutusasenteet ovat murroksessa.
 - Koulutuksen legitiimi asema horjuu; onko koulutus tärkeä elämässä menestymisen kannalta?
 - Hyödyn ja kiinnostuksen ensisijaistuminen; tietämisen ja taitamisen arvon lasku.
 - Työskentelyn vaatiminen alkaa rakenteista.
 - Kuivakan ja tylsän harjoittelun arvostus; ajan kasvatusihanteet.
 - Arviointikriteerien väljyys; koulutusjärjestelmän valintojen ja valikoitumisen mekanismit.
-

KOULUN ULKOPUOLELLA(KIN)

- Lukeminen (ja siihen tiiviisti liittyen koulunkäynti) ovat keinoja tehdä itseä.
 - Lukemisen polarisaatio noudattaa karkeasti katsoen samaa jakolinjaa kuin mediankäytön eriytyminen, lukuharrastuksen eriytyminen, kulttuuriosallistumisen eriytyminen ja poliittisten näkemysten eriytyminen.
 - Jakolinja on sukupuolittunut, mikä selittää myös oppimistulosten sukupuolittuneisuutta.
 - Vapaa-ajan viettämisen tavat ovat muuttuneet, tekstimaisemat ovat muuttuneet, eri tekstien ja lukemisen arvostaminen on muutoksessa. Aikuiset lukevat yhä vähemmän.
-

LUOKKAHUONE- HAVAINTOJEN TULKINTOJA

- Lukutaidon politiikkaa ei ole mahdollista tehdä yksinomaan koulutuksen sektorilla.
- Se, millaiseen lukijuuteen kunkin nuoren on mielestään mielekästä tähdätä, on muun muassa alue-, sosiaali-, työllisyys- ja koulutuspolitiikan lopputulos.
- Kyse on tulevaisuushorisontista: mihin voin tulevaisuudessa kurkottaa, ja millaiset haaveet ovat ulottuvillani. Mikä koulun ja koulutuksen osa siinä on?
 - Kouluverkko, ammatillisen ja lukiokoulutuksen tavoitteet ja arki, korkeakoulutuksen mahdollisuudet, lähipiirin mallit.

NÄISTÄ OLISI ILOA

- Selkeä ja konkreettinen selkänaja arviointiin ja koulutyön mitoittamiseen.
 - Välineitä ikätasaisen luku- ja kirjoitustaidon kehittymisen arviointiin.
 - Välineitä, malleja ja resursseja tilanteisiin, joissa luku- ja kirjoitustason kehittyminen hidastuu tai pysähtyy.
- Riittävän pienet luokkakoot.
 - Oppilaiden huomaaminen, auttaminen, kirittäminen, tukeminen.
- Katse tarpeeksi korkealle: Nuoriin paikannettuja ongelmia harvoin ratkaistaan pelkästään nuoriin keskittymällä.

KIRJALLISUUTTA

- Heikkilä, R. (2024) *Miksi lakkasimme lukemasta*. Gaudeamus.
- Kosunen, S. ym. (2024) *Koulu ja eriarvoisuus*. Gaudeamus.
- Lakka, L. (2024) *Takarivin tekstikäytänteet*. Helsingin yliopisto.

KOULU YHTEISÖNÄ JA OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

Mari Routti, opetustoimenjohtaja
Lappeenrannan kaupunki

LAPPEENRANTA
SUOMEN ILMASTOPÄÄKAUPUNKI

NOSTOJA

- Matka yksin ja erillään tekemisen kulttuurista yhteisölliseen toimintakulttuuriin
- Lappeenrannan lasten parlamentin ja nuorisovaltuuston edustajien näkemyksiä oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä
- Toivottuja tulevaisuuskuvia

Yksilön matka yhteisöllisyyteen – yhteisöllinen kasvuprosessi

Ahonen & M. Näsi (2009)

Yhteisöllisyys – yhdessä tekemisen ja jakamisen kulttuuri

Sitoutuminen:

- **Pyyteetön tekeminen**, jopa uhrautuminen (< altruismi) ja toisia palveleva kiintymys ja rakkaus (< agape)
- **Aloitteellisuus**, luova ideointi, itsensä ylittäminen toisten hyväksi
- **Toisten oma-aloitteinen palveleminen**, luottamustehtävät, ystävyys (< filia)

Tekeminen:

- **Rakentaminen** – yhdessä tekeminen, keksiminen, luova kuvitteleminen
- **Jakaminen** – toisten opettaminen, ohjaaminen, kasvattaminen
- **Tekeminen** – toimiminen muiden kanssa yhteisen suunnitelman mukaan
- **Suunnitteleminen** – asioiden kehittäminen, visiointi, tavoitteiden muotoileminen

Kommunikaatio – vuorovaikuttaminen:

- **Auttaminen** – neuvominen: oman taidon ja tiedon luovuttaminen toisten käyttöön
- **Keskustelu** – tasavertainen osallistuminen ja yhteiseen ajatteluun ja yhteisen merkityksen luontiprosessiin
- **Komentointi** – oman ajattelun tuominen mukaan toisten johtamaan keskusteluun, luottamusta vastavuoroisuuteen ja ymmärtämiseen
- **Itsensä ilmaiseminen** – sanallisen kommunikaation ensiaskeleet, sisäinen toivo myönteisestä ymmärryksestä, rohkaistuminen vuorovaikutukseen

Osallisuus

- **arvostaminen, kunnioittaminen** – toisten kohtaaminen positiivisesti ymmärtävällä ja hyväksyvällä tavalla (sanaton viestintä, käyttäytyminen)
- **Välittäminen** – reagointi tunnetasolla osallisuuteen ja toisiin
- **Kiinnostuneisuus** – tiedollinen osallisuus saatua ja kuultua tietoon
- **Kuuntelu** – ajan antaminen ja salliminen toisen puheelle ja ajattelulle
- **Läsnäolo** – suostuminen lähellä olemiseen, yhteisön hyväksyminen
- **Toisista tietoiseksi tuleminen** – osallisuuden tarpeen tiedostaminen

Erillisyyys – yksin tekemisen kulttuuri

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

**Lasten parlamentin
kuuleminen 29.4.2025**

- Mikä auttaa sinua oppimaan?
- Minkälaiset asiat auttavat luokkatovereitasi oppimaan?
- Minkälaiset asiat auttavat luokkaasi tai opetusryhmääsi oppimisessa?

Nuvan kuuleminen

22.5.2025

Kuraattorin ja
terkkarin tuki
saatavilla

Opettajalle
enemmän
oikeuksia
kurinpidollisiin
keinoihin

Käyttäytyminen,
käyttäytymisodotukset
ja riittävän vahvat
seuraukset

Erilaiset ja vaihtelevat
ryhmittelyt

Monipuoliset tehtävät

Taito- ja taideaineet

Nopeampi ja tehokkaampi
reagointi tuen tarpeeseen

Yksilöllisten
tavoitteiden
huomioiminen

Huomioidaan ja
annetaan haasteita
myös hyvin pärjääville

Opintokoutsit

Ryhmädynamiikka

Työrauha

Perseilevät oppilaat
kuriin

Oppilaan- ja
ryhmäntuntemus

Hyvä
monipuolinen
ruoka

Luottamuksellinen suhde

Opettajan läsnäolo ja
aktiivisuus

Opettajan hyvinvointi

Turvallinen ja avoin
ilmapiiri: asioista voi
kertoa

Vahvuuksien esille
tuominen

Terapia

Välittäminen ja
merkityksellisyyden
tunteen vahvistaminen

Uskontoon
monipuolisuutta,
mm. eri uskonnot

Oman uskonnon ja äidinkielen
sekä et:n opiskelumahdollisuudet
kouluaajalla

Tarkoituksenmu-
kaiset ryhmät

Oman äidinkielen ja
kulttuurin ylläpitäminen

Vaikuttavu-
uden
seuranta

Tuen kohdentaminen
tarkoituksenmukaisesti

Kielellinen tuki, monikielisyyden
huomioiminen opetuksessa

Asennekasvatus

Yhdenvertaisuus

Lyhyet
hyvinvointia
kartoittavat
kyselyt
hyvinvointipr-
ofiilien
lisäksi

Oppimisen
edellytyksiä
tukevat
opetusjärjestelyt

"Myö yhdessä"

Erilaiset
opiskelutekniikat ja
niiden opettelu

"Iter nostrum, crescendo nostrum, futurum nostrum"

(Ysiluokkalaisen puhe 31.7.2037)

Yo! 🌍

Tänään on päivä, jota on odotettu! Meidän matka on ollut täynnä oppimista, kasvua ja mahtavia kokemuksia. 💡👉 Olemme olleet itse vastuussa omasta oppimisestamme, tehty projekteja, jotka ovat vieneet meidät paikallisiin yrityksiin ja saaneet olla mukana kansainvälisissä jutuissa, jotka oikeasti laajensivat meidän maailmankuvaa! 🌐🌱

Suuri shoutout huoltajille, jotka ovat tukeneet meitä koko matkan ajan ja tehneet sen, että ollaan pystytty painaa menemään! ❤️

Kiitos myös opettajille – te ette ole vaan opettaneet meille, vaan olette olleet meidän elämäntemppareita, jotka on pitänyt meitä kärryllä! 🧑🌟 Ja tietty koko meidän yhteisölle, joka on ollut se tuki, jonka avulla ollaan päästy tänne! Yhdessä me ollaan niinku legendaarinen tiimi! 🍌🍌

Tulevaisuus näyttää ihan megamahtavalta, ja me ollaan täysin valmis kaikkiin niihin mahdollisuuksiin, mitä se tuo! 🤖 Tämä on vaan alku, ja me ollaan niin hypeissä siitä, mitä on tulossa! 🚀

Kiitos kaikille, jotka olette olleet mukana tässä matkassa. 💙
Let's go! #YhdessäEteenpäin #TulevaisuusTäällä
#KokoKampus

An aerial photograph of Lappeenranta, Finland, showing the harbor, city buildings, and surrounding greenery. The water is a deep blue, and the city is a mix of residential and commercial buildings. The harbor is filled with many small boats and yachts. The surrounding area is lush with green trees and parks.

KIITOS

lappeenranta.fi
greenreality.fi

The logo for Lappeenranta, featuring a stylized white wave or sail shape above the text.

LAPPEENRANTA
SUOMEN ILMASTOPÄÄKAUPUNKI

11:30 Paneelikeskustelu – ratkaisuja oppimisen kunnianpalautukselle?

Osallistujat:

- Direktör för grundläggande utbildning och gymnasieutbildning, Rikard Lindström, Porvoo
- Erityisasiantuntija Mari Sjöström, Kuntaliitto
- Koulutuspolitiikan päällikkö Jaakko Salo, OAJ
- Tutkijatohtori Leea Lakka, UEF
- Johtaja Kurt Torsell, OPH
- Erityisasiantuntija Tuija Metso, Vanhempainliitto

Osallistu keskusteluun!
Skannaa koodi puhelimesi kameralla.

